

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 107
від 05 жовтня 2022 року

до проекту Закону України
про внесення змін до Законів України “Про громадянство України”
та “Про забезпечення функціонування української мови як державної”
щодо умов прийняття до громадянства України
(реєстр. № 7606 від 28.07.2022)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Закону України про внесення змін до Законів України “Про громадянство України” та “Про забезпечення функціонування української мови як державної” щодо умов прийняття до громадянства України (реєстр. № 7606 від 28.07.2022), поданий Кабінетом Міністрів України, та зазначає таке.

У пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його розроблено з метою запровадження комплексного іспиту з основ Конституції України, історії України як умови для прийняття до громадянства України, а також приведення у відповідність до Закону України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” виконання умови щодо володіння державною мовою деякими категоріями осіб.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України зазначає, що новели законопроекту в частині запровадження комплексного іспиту з основ Конституції України, історії України та володіння державною мовою як умови для прийняття до громадянства України, мають на меті посилення значення та авторитету інституту Українського громадянства, а отже законопроект заслуговує на підтримку.

У той же час Головне науково-експертне управління висловило зауваження щодо наявності розбіжностей у правових приписах законопроекту, що створить перспективу виникнення неоднозначної і непередбачуваної практики у реалізації

прав людини. Так, змінами до ч. 5 ст. 9 Закону України “Про громадянство України” пропонується передбачити, що “прийняття до громадянства України дитини, яка проживає на території України на законних підставах і один із батьків якої або інша особа, яка відповідно до цього Закону є її опікуном чи піклувальником, має дозвіл на імміграцію в Україну, здійснюється без урахування умов, передбачених пунктами 1, 3, 4, 6 частини другої цієї статті”. Тобто, згідно з цими змінами така дитина (безвідносно до віку) для отримання громадянства має виконати умови щодо знання основ Конституції України, історії України, володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, без врахування вікових та розвиткових особливостей, зокрема, малолітньої дитини.

При цьому в законопроекті пропонується доповнити ст. 9 після ч. 7 новою частиною, якою передбачається, що “положення пунктів 1-1, 5 частини другої цієї статті не поширюються на дітей, які приймаються до громадянства України, у тому числі тих, які приймаються до громадянства України разом з одним із батьків, прийомних батьків, батьків-вихователів, опікуном чи піклувальником, а також на осіб, які мають стійкі психічні розлади здоров’я, що підтверджується медичним висновком, виданим компетентним органом іноземної держави, або відповідним закладом охорони здоров’я України”.

Тобто, в одному випадку (ч. 5 ст. 9 Закону) передбачено застосування до дітей умови щодо знання основ Конституції України, історії України, володіння державною мовою відповідного до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, а в останньому випадку - ні.

Головне науково-експертне управління звертає увагу, що відповідно до чинної редакції пункту 5 ч. 2 ст. 9 Закону “Про громадянство України” та до оновленої редакції цього пункту на осіб з інвалідністю, пов’язаної з порушеннями зору, слуху, мовлення, умова щодо рівня володіння державною мовою не поширюється. Разом з тим, у зв’язку з розширенням вимог до прийняття до громадянства України умовою складання іспитів з основ Конституції України, історії України у законопроекті не передбачається незастосування цієї умови щодо згаданих осіб з інвалідністю. Частиною 7 ст. 9 (у редакції законопроекту) пропонується визначити, що вимоги щодо знання основ Конституції України, історії України та володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, не застосовуватимуться лише щодо осіб, які мають стійкі психічні, інтелектуальні порушення, що підтверджується медичним висновком, виданим компетентним органом іноземної держави, або відповідним закладом охорони здоров’я України.

На думку ГНЕУ, при визначенні кола осіб, на яких не поширюватимуться вимоги щодо знання основ Конституції України, історії України, володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, доцільно врахувати усі умови стану здоров’я особи, що можуть завадити виконанню цих вимог, зокрема, недієздатними особами та особами з інвалідністю з порушеннями зору, слуху, мовлення, рухових функцій, іншими порушеннями, а не тільки стійкі психічні, інтелектуальні порушення.

До Комітету надійшли висновки від Міністерства освіти і науки України, Національної комісії зі стандартів державної мови, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Міністерство освіти і науки України повідомляє, що в межах компетенції не має пропозицій та зауважень до тексту законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект про внесення змін до Законів України “Про громадянство України” та “Про забезпечення функціонування української мови як державної” щодо умов прийняття до громадянства України (реєстр. № 7606 від 28.07.2022).

Національна комісія зі стандартів державної мови надала зауваження та пропозиції до законопроекту. Так, Комісія пропонує в законопроекті визначити її як відповідальну інституцію за організацію і проведення іспитів з основ Конституції та історії України, а також висловлює бачення необхідних стилістичних виправлень окремих норм законопроекту.

Підкомітет з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу 04.10.2022 року розглянув проект Закону України про внесення змін до Законів України “Про громадянство України” та “Про забезпечення функціонування української мови як державної” щодо умов прийняття до громадянства України (реєстр. № 7606 від 28.07.2022) та прийняв рішення пропонувати Комітету рекомендувати Верховній Раді України за наслідками його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Заслухавши інформацію голови підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу Грищука Р.П., а також з урахуванням проведеного обговорення **Комітет з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України згідно з пунктом першим частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Законів України “Про громадянство України” та “Про забезпечення функціонування української мови як державної” щодо умов прийняття до громадянства України (реєстр. № 7606 від 28.07.2022), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити цей висновок та матеріали, отримані Комітетом, до Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин для врахування.

Голова Комітету

Сергій БАБАК